

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Servori nefrancați nu se primesc.
 Manuscrisurile nu se restituie.
 Birourile de anancluri:
 Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Inserate mai primesc în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Haas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukas, A. Oppelk, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Doube; în Hamburg: A. Slesmer.
 Prețul inserțiilor: o serie garmond pe o coloană 6 cr. și 80 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifa și învoială.
 Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LV.

„Gazeta“ este în fă-care di:
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 2 fl., pe șase luni 1 fl. 6 ba., pe trei luni 80 ba.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franco, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 8 franco.
 Se primumă la toate oficiile postale din țară și din afară și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Un exemplar 6 cr. v. a. sau 15 bani. Atât abonamen-tele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 235.

Brașov, Sâmbătă, 24 Octomvre (5 Noemvre)

1892.

O scrisore „modestă.“

Brașov, 23 Octomvre v.

Intre discipulii școlii dela Roma, cari, precum am arătat, propagă un fel de catolicism până acuma necunoscut și nepracticat în biserica noastră unită, jocă un rol cu totul particular părintele Dr. Demetriu Radu, dela Episcopia latină din Bucuresci.

De când s'a auditu pentru prima oară, că un preot al arhidiecesei române unite din Ardeal, cu scirea Arhierelui său, a fost așa dîcîndu atașat pe lângă arhieriscopul latin din Bucuresci, o mare nedumerire a cuprinsu obștea Românilor uniți și toți se întrebau, împreună cu noi, ce caută părintele Radu la Episcopia latină?

Acastă nedumerire era cu atât mai firască, cu cât până atunci nu se mai pomenise un asemenea cas, ca un preot român unit să intre în serviciu la o Episcopie străină, de care ne despart și ritul, și disciplina și aședămintele bisericii noastre orientale.

Prezența părintelui Radu la Episcopia romano-catolică este cea mai viuă ilustrațiune a curentului nefast, ce s'a introdus, în cele două decenii din urmă, în sinul bisericii române unite în prejudețul drepturilor și aședămintelor ei străvechi.

Acestu „clarissim doctor în s. teologie“ vine acuma, din poziția sa cu totul particulară și exemptă în sinul clerului român unit, și cu o „modestă“ caracteristică pentru un discipul al călugărilor din Roma, vrea să ne dea într'un ton magistral lecțiuni asupra aședămintelor bisericii și a canonescei sale constituțiuni.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte de scrisora părintelui Radu,

ce am publicat-o în numărul dela 10 (22) Octomvre al fôiei noastre din anul curent. S'a scandalisat d-sa de-o notiță, ce am făcut-o la scirea despre trimeterea cheilor bisericeleor parohiei dela Șişesci și a filialelor ei la Papa dela Roma. Am dîs atunci, că un asemenea cas nu s'a mai pomenit în biserica română unită, că el pôte să aibă urmări rele pentru independența bisericii unite, care în cele disciplinari și administrative nu atîrnă dela Roma, și am adaus în fine: „Curatorii bisericesci din Șişesci, decă odată au ocolit Gherla și Blașul, puteau trimite cheile totu așa de bine și primatului din Strigoni, cum le-au trimis Papei dela Roma, cu care biserica română unită, afară de cele patru puncte dogmatice, n'are nimic de a face“.

Nu s'a aflat nimeni în totă Transilvania și Ungaria, care să combată această afirmare a noastră, a trebuit să vină teologul „unit“ dela Episcopia latină din Bucuresci, ca să ne arate în scrisora lui „modestă“, cât de ignoranți am fi, susținîdu ceea ce am susținut.

Ca să ne pôtă combate însă mai ușor pe temeiul doctrineleor catolice universale, ce le profesă, părintele Radu întrebunțea apucătura de-a declara din capul locului, că d-sa „nu se dîmite la esaminarea casului din cestiune“, „se mărginesce numai la observațiunile noastre.“

Dér observațiunile aceste noi numai la „casul din cestiune“ le-am făcut și numai în strînsă legătură cu el se pôtă interpreta cum se cade!

Părintelui Radu însă îi arde altceva pe inimă. El vrea să ne documenteze, că s. scaun apostolic dela Roma este autoritate directă și imediată și asupra ce-

lor disciplinare și administrative în biserica română unită. De aceea face un salt primejdios peste casul dat, mîngîindu-se cu aceea că „curatorii bisericesci dela Șişesci n'au pututu ignora forurile de judecată stabilite în sinul bisericii noastre“ și că „casul însuși aparține judecătii autorităților hierarchice“ ale acestei biserici.

Așadér mai există încă și după d. Radu autorități hierarchice în biserica română unită! Atunci de ce d-sa nu răspunde nimic la întrebarea, decă bine ori nu au făcut amintiții curatori când, ocolind aceste autorități, au trimis cheile bisericeleor la Roma? Și de ce cu atât mai mult se încercă a dovedi, că bine au făcut că au apelat la Roma?

De unde și până unde vine părintele Radu a dîce: „d-vostră voind a lovi printr'o zeflema rău alésă în curatorii cu cheile din Șişesci, mai vîrtos ați atinsu prestigiul bisericii noastre“.

Audiți acolo! Atingem prestigiul bisericii române unite, când cerem respectarea forurilor ei hierarchice; atingem prestigiul acestei biserici, când susținem, că constituția ei canonică nu admite ingerința Papei dela Romă în afacerile ei disciplinare și administrative!

Nici prin gând nu ni-a trecut a lovi în curatorii bisericeleor parohiei dela Șişesci, dér am susținut, că au fost rău stătuiți, când au trimis cheile la Papa, de ôrece Papa n'are nici un drept de amestec în afacerile bisericii române unite, care în cele disciplinare și administrative, după praca cea mai vechiă totdeuna a avut mînă liberă, s'a guvernatu ea pe sine neatîrnat și chiar și Roma i-a recunoscut implicite această neatîrnare.

De aceea am dîs, că amestecul

vină dela Strigoni, ori dela Roma totu amestec periculosu drepturilor bisericii rămîne. Numai în sensul acesta se pôtă înțelege cuvintele: „decă odată au ocolit Gherla și Blașul, puteau trimite cheile totu așa de bine și primatului din Strigoni, cum le-au trimis Papei dela Roma“.

N'aveam lipsă de predica d-lui Radu ca să scim, că provincia română unită n'atîrnă dela Strigoni. Dóră organul nostru a stat în fruntea luptelor de emancipare de sub tutela impusă a acestui primat.

Déră părintele Radu ne stă înainte cu așa numitul „Conciliu provincial dela 1872“.

Acastă parte a scrisorii d-sale atinge o cestiune pe cât de importantă, pe atât de gravă, care merită să ne ocupăm în special cu ea.

Suntem în plăcuta pozițiune de a împărtași cetitorilor noștri, că asupra acestei cestiuni am primit un studiu aprofundat dela distinsul nostru istoric Nicolae Densușianu, care lămuresce situațiunea de drept istoric și canonic a bisericii române unite față cu biserica Romei. Acestu studiu îl vom publica în numărul următor al fôiei noastre. El va dovedi de ce valoare sunt și provocările părintelui Radu la Conciliul provincial.

CRONICA POLITICA.

— 23 Octomvre v.

De un timp încoace presa rusescă se ocupă și ea cu Maghiarii. De curînd două ziare rusești „Novosti“ și „Novoje Vremja“ au scris câte-un articol asupra tendințelor politice maghiare. „Novosti“ dîce, că Maghiarii, prin politica lor, vor ruina monarchia austro-ungară, ér la această ruină se lucrăză din două părți. În Austria Nemții lu-

„FOILETONULU GAZ. TRANS.“

Apele noastre.

(Urmare).

De amintit este cu deosebire piscul Tepei, de lângă Rakos, de pe virful căruia avem o privire fermecătoare asupra împregiurimii, și cu deosebire asupra vălei Oitului.

Dela Rakos în jos valea Oitului se lărgesce și ochiului nimită i-se presintă o nouă panoramă, care cu cât înaintăm la vale, cu atât devine mai măreț, mai impunătoare. Suntem aici în vestita „Tera Oitului“, în patria figurei legendare a lui Radu-Negru Voevodă. Oitul ia o direcțiune mai multă vestică și paralelă cu el, în depărtare de 3—4 mile, se întind munții uriași ai Făgărașului, în lungime de vre-o 70 km. Pe țarmul drept al râului se estinde un ținut deluros, care se începe imediat de lângă Oit. Spre sud se întinde șesul, cu sate dese și udat de o mare mulțime de riulețe, ce curg aprôpe paralele spre Oit, ér dincolo de șes se înalță maiestatic munții, în totă gran-

diositatea lor, acoperiți cu stejari, mai în sus cu brădet și arătându-ne icf colo și vîrfuri gôle, pleșuve, unde se adăpostesă ciutele de munte frioșe. Acestu tablou general al regiunii ne presintă pasu de pasu variațiuni, după cum, mergînd pe Oit în jos, ne ajung în cercul vederii unul după altul piscurile și grupele dela ostă spre vest, precum virful Urlui, Viștea-Mare, Ucia-Mare, Podragu, Vêrtop, Vêrtopel, Butean, Negoii, Surul ș. a. cu grupele lor, tôte grandioșe și impunătoare. Acăsta din cauză, că acești munți în deosebire de alți munți ai noștri, se ridică repentin din șes, așa că predelurile abia se află în depărtare de 10—15 km. dela cîma lor și de piscuri, cari se înalță la 1850—2000 metri peste valea Oitului și la 2300—2500 metri peste nivoul mării; o însușire particulară, care în o astfel de estensiune chiar și în Alpi este o raritate.

Pe malul Oitului este aședat Făgărașul, cu cetate veche și cu un pod vestit, pe unde se află o trecătoare însemnată peste Oit; o altă trecătoare este pe la Voila, care împreună pasul Brăza

cu Cinoul. Mai în jos pe Oit se află aședat Avrigul, unde dîrme somnul vecinic marele dascăl al poporului românesc, George Lazăr.

Din sus de Avrig Oitul se îndreptă spre sud. Șesul este împărțit aici de înălțimile dela Brad, de pe cari ni-se deschide o privire frumoasă asupra șesului și asupra munților Tării-Oitului, pe cari îi vedem în profil, apoi spre vest avem o nouă panoramă, plăcută șes al râului Cibin, care se varsă în Oit la Tâlmăciu; lângă satul acesta, pe virful unui del conic, se află pitorescile ruine ale cetății „Land-kron“, dela cari apoi spre sud-vest se înalță piscurile puternice ale munților Cibinului.

Înainte de a urmări mai departe cursul Oitului, să cercetăm puțin valea Cibinului. În munții de asemenea numire, la pôlele Cindrelului, în două văi romantice, se află ascunse ca nisce mărgăritare, două lacuri cristaline: Iezerul-Mare și Mic; din ele isvoresc Rîul-Mare și Rîul-Mic, cari împreunându-se din sus de Gurariului, formăză Cibinul, avîndu partii pitoresc pe văile lor. Astfel se află pe Rîul-Mare o interesantă strim-

tore, cu numele „la Pörtă“, unde alvia râului este strimtorată de stînci și apa curge ca prin o pörtă cu zuzetă printre bolovan, ér mai în jos ni-se presintă o frumoasă cascada a râului, de vre o 12 m. de înaltă, care cu stîncile din apropiere și cu împregiurimea pădușă și sălbatică formăză un tablou romantic. Cibinul, eșind între munți, udă micul dér plăcutul șes de asemenea numire și din jos de Sibiu, în semicerou, se îndreptă spre Oit. Din colțul acestui semicerou, de pe delurile Gusteritei, avem o privire romantică asupra șesului și munților Cibinului. De aci în jos ochiul se delectă în frumoșele peisagiuri de munte, ce le vedem spre sud ér privirea cea mai încântătoare ni-se ofere la gura Cibinului, de pe delul, cu ruinele cetății Landskron. La picioarele noastre spre nord se estinde frumosul șes al Cibinului, spre vest privirea ne pătrunde în valea romantică a Sadului și mai departe asupra munților Cibinului, spre ost se înalță Surul, Scara, Negoii din munții Făgărașului, ér spre sud vedem pasul Turnului-Roșu, oum se afundă între munți, ca o uriașă cărare

creză pentru anexarea lor la Germania, ér în Ungaria Maghiarii tindă a se forma în stat independent de Austria. Acésta, dîce „Novosti“, face o impresie grozavă de deprimătere în Berlin, fiind-că este un semn vedit, că monarchia nu este tare, nu pôte fi o aliată sigură. După „Novoje Vremja“ căderea monarchiei va urma numai atunci, când regele Francisc Iosif își va forma un cabinet din opoziția maghiară, — care recunoște numai uniunea personală.

Din Berlin „Agenția Havas“ comunică telegrama următoare: Se asigură în cercurile diplomatice, că demersul Greciei în afacerea Zappa a suferit un eșec complet. Guvernul imperial este de părere, că această afacere este curată judiciară și nici de cum politică, și nu vré în nici un chip să se însărcineze a interpreta legile unei țări străine. De altminte, ar fi adăogată el, măsurile extreme, pe atât de brusce pe cât și de neșitate, luate de guvernul elenic cu această ocaziune, ar face cu desăvârșire cu neputință, chiar o intervenire amicală; nu după o ruptură atât de puțin justificată s'ar pute face această.

„Norddeutsche Zeitung“, vorbind de comentariile provocate prin scirea din Petersburg, publicată de „Kölnische Zeitung“ asupra modificării comitetului rusesc pentru învoiala vamală cu Germania, dîce că în cercurile competente nu se știe nimic, care se pôte să justifice aprecieri mai favorabile situației. Același dîră face mențiune de nise articole publicate de „Deutsche Revue“ asupra relațiilor franco-ruse și de o acușare adusă Germaniei și d-lui de Bismarck, că ar fi proiectat în 1875 un atac nou în contra Franciei. Dîră dîce, că cât timp aserțiunile de acest fel nu vor fi sprijinite de fapte, lumea este autorisată a le considera ca presupunerii și ca un produs al imaginației, ca născociri neintemeindu se pe nici o basă.

Rușii despre Austro-Ungaria.

Din inoidentul mergerei lui Szögyeny-Marich, ca ambasadorul Berlin, foia rusescă „Moskovskija Vjedomosti“ scrie următoarele:

Contele Kalnoky a dîșu în delegațiune, că monarchia se află în cele mai bune raporturi cu toate puterile. Contele Kalnoky a și putut s'o dîcă această, căci de fapt așa stă lucrul. Germania e mai tare legată de Austria și e nevoită să-și sporască armata. Din potrivă, Austria zimbîndu face crutare cu nobilii ei și ce e mai principal: cu banii săi.

Bulgaria este mai mult un stat vasal austriac, decât turcesc și cu toate, că Stambulov n'a prîndit încă până acum la o masă cu Francisc Iosif în Hoffburg, totuși pôte să urmeze și această. Deastădată contele Kalnoky este mulțumit și cu România, Sîrbia și Muntenegru. Dér sîmburele lucrului este, că în Austria nu trebuie să se dea atențiune numai la aceea ce dîce șeful politice externe a Austro-Ungariei, ci și la aceea, ce dîce Ungurii, într-o câtă aceștia nu se privesc numai ca adevărați stăpîni în stat, ci cum și este într'adevăr, Maghiarii și în afacerile externe pretind o influență politică totu așa de mare, cum au în afacerile interne.

Că astă influență pôte să fiă primejdiosă pentru Austria, Maghiarii o știu foarte bine, dér tocmai interesele lor cer, ca poziția Austriei în monarchia dualistă, să fiă slăbită. Scurt vîșător fiind, se'nțelege, ei nu vîd, că prin această vor pierde și ei. Maghiarii adevărați sunt conșii, că decă politica lor ușuratică va ave urmări triste, atunci ei, ca și la 1866, vor vinde pe Austria și-și vor scapa pielea lor. Acésta însă pôte să se dovedescă, dreptu cea mai nenorocită greșală, fiind-că decă nu va mai fi Austro-Ungaria, nu vor mai fi nici Maghiarii.

Acésta însă nu vor s'o înțelegă în Budapesta și cer, ca contele Kalnoky să câștige dela Germania Peninsula-Balcanică. Cei din Budapesta nu vreau să renunsoască, că sprigină această greșită ală Germaniei, probabil pôte să ducă și la sprigină Germaniei în alte țări europene, cari nu sunt privite ca rezolvabile încă. Din cauza această trebuie să credem, că nu va schimba nimic din starea lucrurilor misiunea lui Szögyeny, ori a lui Szecheny la Berlin, și contele Kalnoky va fi destul de tare de a respinge, în ultimul moment, atacul Ungurilor și de a împăscia totodată dispoziția furtunosă, care pôte să devină un vifor.

SCRILE ȚILEI.

— 23 Octomvre.

România și Anglia. La ultimul banquet din Mansion-House, la care a asistat și ducele d'Edimburg, lordul primar și felicitat pe Alteța Sa Regală în privința viitoare căsătorii a principesei Maria cu prințul moștenitor al României. Alteța Sa Regală a răspuns lordului primar în termenii următori: „Vă mulțămesc în mod foarte sincer, domnule primar, pentru aluziunile ce ați făcut și cuvintele ce ați rostit în privința viitoare căsătorii a fiicei mele celei mai mari. Ea este încă foarte tînără pentru a se mărita, dér trebuie să spun

că uniunea ce ea a contractat, ne căsăză cea mai mare plăcere posibilă. Este o mare mulțămire pentru noi de a șoi, că în România toate clasele și toate partidele au primit cu entuziasm știrea, că o principesă englesă va fi în cărîndu șpele lor. Depinde de dînsa acuma de a șoi să conserve afecțiunea ce acest popor este atât de gata de a-i oferi.“ (Apause).

—x—

Afacere limbistică militară în Praga.

În Praga s'a ivit dîlele trecute o afacere limbistică-militară. Anume, s'a edificat o casarmă pentru Landwehr, care la 1 Noemvre n. era să fiă predată comunei. Predarea însă nu s'a putut face, fiindcă primarul orașului Praga a pretins, că la primul loc al edificiului să se pună o inscripție în limba cehă. În urma această afacerea a luat un caracter acut. — La totu casul primarul orașului Praga a pretins un lucru drept.

—x—

Reorganizarea școlii speciale de artierie și geniu. D. general Lahovari, ministru de resbel al României, a luat deciziunea de a reorganiza școlă specială de artilerie și geniu, introducîndu mai multe dispozițiuni, cari sunt menite a da o recrutare specială de oficeri pentru armata artileriei și a genului. Cursurile pe viitor în școlă specială de artilerie și geniu vor fi de 4 ani și se vor admite ca elevi, absolvenții școlilor militare din Iași și Craiova, bachelieri și acei cari au terminat cu succes cel puțin șese clase liceale. Acești din urmă vor depune la intrarea în școlă un examen din algebră, geometrie, trigonometrie etc. În cei doi ani de studiu, elevii vor urma, pe lângă cursurile facultății de științe din Bucuresci, ca calculul integral, geometria analitică, fizica matematică, algebră superioară etc. Elevii ce vor termina, cu succes cei doi ani de studiu, vor fi înaintați la gradul de sublocotenent, ér după terminarea completă a școlii vor fi înaintați la gradul de locotenent. D. ministru de resbel este deois a numi, ca profesori ai școlii, pe acei din ofierii români cari au și titlul de licențiat în științe, astfel ca cursurile din școlă să nu lase nimic de dorit.

—x—

Procesul de presă al „Tribunei“. Alaltieri, domnia Andreia Balteșu, ca redactor responsabil, și Ioan Popa Necșă, ca editor, au primit acușă procuraturii din Clușiu și rezoluțiunea tribunalului de-acolo, prin care sunt avisați, că sunt trași la răspundere pentru articolul „Cu aceleași arme“ publicat în numita foie. Acușă dîce, că năbindu aflatu autorul numelui articolului, dom-

nii A. Balteșu și I. Popa Necșă sunt acușati pe baza § 34 din patentă austriacă dela 1852 pentru „neglijarea atențiunii datorite“. Pertractarea finală a procesului s'a fixat pe ziua de 15 Noemvre n. c.

—x—

Societatea Gagarin a scris guvernului rusesc spre a explica și justifica intrarea vaporului „Olga“ în portul Sulina fără a ține seama de prescripțiile carantine. Societatea Gagarin pretinde, că vaporul „Olga“ era avariata și că nu putu suporta furtuna de pe Marea Neagră. Observațiile meteorologice pôte dovedi, că nu era cea mai răoă furtună, că marea era pe deplin calmă. De altminte, mai erau și alte vase pe mare în carantină și nici unul nu s'au plăsat de furtună. În fine vaporul „Olga“ pôte să parlez înainte de a intra în port, ceea ce n'a făcut.

—x—

Nouă cancelaria advocației. Domnul Dr. Enea Draia, anunță cu data de 25 Octomvre, că și-a deschis cancelaria de advocat în Abruđ.

—x—

Urmasul lui Columb. D. Cristovănu Colambu, duce de Veragua, descendent al marelui navigator, n'a participat, după cum se anunțase, la serbările comemorative dela Florența. Motivul acestei neparticipări, după cum spun gazetele italiene, ar fi, că ducele, care trecea drept un om foarte bogat, e așt ruit în urma unui crash financiar și cu câte-va zile înainte aniversării lui Colambu, i se vindeau mobilele la licitație. Acum, ducele de Veragua, care e abia de 50 de ani, trăese retras într'un sat mic spaniol, unde suportă sărăcia cu o mândrie adevărată castiliană. El a consacrat some însemnate ameliorării agriculturii în Spania. Acum trei ani a fost ministru de culte în cabinetul liberal al d-lui Sagasta.

—x—

Cunună. Domnul Titus Davidescu, și Domnișora Maria Mihăilescu se vor cununa Duminecă în 25 Octomvre v. la orele 2 p. m. în biserică s-tei. Vineri din Ploesci. — Urmă fericire tinerei părech!

—x—

25 luni în ghiațuri. Atăta a stat vaporul american „Mary-Hume“ sosit de cărîndu la San-Francisco, pe marea arctică, ca să pescuiască. În Iulie, același an, a fost inconjurat de blocuri de ghiacă și abia în August, anul acesta, a putut fi liberat. Două trimiș din echipaj, în urma bolilor și diferitelor nenorociri, au perit. Acum când a sosit la San-Francisco, vaporul „Hume“ avea pe bordul său, din echipajul care porase, numai 6 oameni. Ei au adus însă cu dînsii vîșă de mare în valoare de 400,000 dolari.

și la gura sa aședat satul Boița.

Pasul Turnului Roșu este ultima strimtoare a Oltului, dér cea mai lungă și mai mărșă, decât toate cele de mai nainte. Prin el Oltul străbate pe șesul României, care este valea sa cea mai adîncă. El este unul dintre cele mai frumoșe pasuri ale noastre, în care pe lângă peisagiurile pitoresci ale naturii, aflăm și urme interesante și reminiscențe istorice din trecut. Munții pe aici se apropie de olaltă așa, că în cele mai multe locuri numai pentru alvia riului se află spațiu și pentru șosea, care încă este adese tăiată în stîncă; astfel curge Oltul printre stînci puternice și acoperite cu păduri, formînd multe și mari cotituri și oferindu-ne peste totu locuri cele mai frumoșe tablouri de regiune muntioasă. Adese ne vine a crede, că valea se închide înainte noastră când étă, Oltul formeză o nouă cotitură, și un nou tablou romantic se deschide ochiului nimit. Ruine de turnuri, cetăți și alte rămășițe de ziduri vechi împodobesc în multe locuri pasul. Astfel este „Turnul-Roșu“ lângă Boița, dela el își are pasul numirea despre care tradiția

nespune, că a fost colorat roșu cu sînge turcesc. Ceva mai în jos se află un alt turn rotund în ruine și restul unui zid, apoi la gura riulețului Lotru, se vîd pe un deal ruinele cetății Lotru. Ruinele aceste, deși tăcute, se par a ne spune, că odinioară pe aici s'au întemplat lupte crâncene când apa Oltului curgea adese colorată de sînge omenesc. Prin pasul acesta s'au făcut adese năvăliri în Ardeal din șesul Dunării. Așa, se crede, că o parte din oștile lui Traian pe aici au străbătut în inima Daciei, ér Turcii au năvălit în Ardeal pe aici în mai multe rânduri. Romanii, după ocuparea Daciei, au construit prin pas o șosea: în seculii trecuți numai călare său pedestru se putea trece prin el, până ce s'a făcut, sub Carol VI, șosea bună de așt, în parte pe ruinele șoselei romane.

Oltul în diferite timpuri a fost navigat; mai însemnată a fost navigațiunea pe el în secol. trecut, când sub domnia lui Iosif II, Austria avea răboiu cu Turcii. Atunci administrația militară austriacă espeda pe năi proviantu pentru un corp de armată, ce se afla în

Muntenia.

În timpul nostru se discută din nou cestiunea de a se face navigațiune pe Olt, dela Făgăraș în jos.

Oltul, după ce ese din Secuime, curge prin ținuturi românești. Pe termit lui trăiesc mii de Romani și pentru aceea el este un riu iubit al poporului nostru. El a numit cu numele acestui riu, un frumos ținut românesc „Țera Oltului“ și apoi vedem, că îl amestecă cu drag în cîntecela sale, cîntîndu:

Oltule, Oltule,
Ce curgi așa turbure...

și

Oltule, apă sîracă
Lasă voinicii să trecă etc.

Ținuturile nordice și nord-vestice ale Transilvaniei sunt udate în parte mare de două râuri, cu același nume și adevărat de Someșul-mare și Someșul-mic și de afluenții lor. Văile acestor râuri însă nu ne ofere cea bogăție de peisagiuri pitoresci și romantice, ce le aflăm pe malurile, în parte mare muntioasă, ale Mureșului și Oltului. Causa este, că ramii munților dela răsărit și apus, în cari

se află izvoarele lor, spre nord-vestul țării se prefac în deluri și astfel regiuni romantice alpine nu se află decât pe văile lor superioare, relativ scurte.

Timpul însă nu-mi permite, ca să fac o descriere mai specială a acestora. Astfel ar fi de descris, între altele, ținutul Rodnei-vechi, cu Valea Băilor și Valea Vinului cu partii romantice și piscul Găronis cu privire frumoșă, apoi valea romantică a riulețului Ilva; privirea pe valea Bărgaielor de pe delul Strimbu ș. a. În ținutul văilor Someșului Cald și Someșului-Rece, ținut stîncos, sălbatic cu climă aspră, cu cascade și cu multe bifurcații, său „apă cumpenă“ ale pârăielor și riulețelor, ar fi de amintit privirea frumoșă de pe vîșul Vîșului și cu deosebire panorama largă și încântătoare, ce ni-se prezintă de pe podeul „la Fântănele“, cuprînd un cer larg din această parte a țării; apoi partia de stînci prăpăstioșe și aproape nestrăbătută de pe Someșul Cald, din sus de satul Lăpiștea ș. a.

(Va urma.)

Concertul. Musica orășenească va da un concert Duminecă în 6 Noemvre, în sala hotelului „Europa”, în care se va produce, pentru prima dată, un flautist solo, de nou angajat.

„Krieg in Sicht.“

Diarul german „Post” a publicat la 1875 un articol, care a produs mare senzație pretutindeni. Articolul purta titlul „Krieg in Sicht” (Război în perspectivă); din care se vedea cu toată siguranța, că Germania va declara război Franței. Războiul nu s'a întâmplat, dar nu se știe nici azi, cui are să se mulțumească înălțurarea catastrofei.

Germanii prezentau lucrul, ca și când Francezii i-ar fi provocat și tot gândeau, că lui Bismarck îi revine meritul de-a fi ocolit catastrofa. De curând însă foia „Deutsche Revue” publică un articol datorit condeiului „unui diplomat anonim”, în care Bismarck este acuzat, că a voit să periclitaze, în mod ușuratic, pacea Europei. Descoperirea aceasta a produs pretutindeni senzație și din cauza acesta credem, că e interesant a da în resumat cuprinsul articolului din „Deutsche Revue”.

La începutul articolului se dice, că toate încercările Franței la 1870—71 de a încheia intime legături cu Rusia, au suferit fiasco. Documentează apoi în chip însuși Bismarck, prin diversiunea sa din 1875, a oblit căle alianței între Franța și Rusia. Autorul vorbește cu multă respect de Bismarck și premăresce tripla alianță, atribuindu-o faptelor mari ale lui Bismarck, dar ține de lucru neexplicabil, cum de Bismarck prin campania sa diaristică dela 1875 a periclitat însuși opera sa, prin ceea ce a făcut, ca Rusia să se apropie de Franța. Cunoscutul incident „Krieg in Sicht” a exercitat o adâncă influență asupra raporturilor europene, fiindcă Franța crede, că numai Rusia a scăpat-o la 1875 de al doilea atac al Germanilor. Aceasta este o „fable convenue”, din care este adevărat numai atât, că Țarul Alexandru II și Gorciacov erau foarte interesați în susținerea păcii, pe când pacea a scutit-o singur numai intervenția împăratului Wilhelm I.

Bismarck, continuă articolul, fără îndoială, că a voit războiul, ceea ce negă azi, fiindcă de sus i s'a dat un veto. Deja în 1875 a trimis pe Radovitz la Petersburg, ca să împărtășească confidențial lui Gorciacov, că Franța planuează un atac contra Germaniei și că probabil, cea din urmă va fi silită să prevină atacul, atacându ea; speră însă, că Rusia, ca și la 1870, va fi neutră, cu atât mai virtuos, că astfel ea (Rusia) va pute să realizeze planurile sale în Orient.

Autorul articolului continuă dicând, că e greu de explicat această apucătură a lui Bismarck. Pe atunci, din punct de vedere al armatei, Franța avea lipsă ardetore de pace și Bismarck nu putea spera, că Gorciacov se fi atât de hăbuc, încât să-i primescă propunerea. Cel din urmă a răspuns: „Nos grands projets en Orient n'existent pas” (Noi n'avem planuri mari în Orient) și a respins propunerea lui Bismarck. Cu toate acestea însă, Bismarck n'a părăsit planul său de atac, și din incidentul onomastice împăratului, a mers la Berlin, a dat ambasadorilor ordin corăspundător și a început campania în presa semi-oficioasă. Despre toate acestea împăratul Wilhelm nu știa nimic și numai în Wiesbaden i s'a raportat, ce vră Bismarck. Împăratul se întorse numai decăt la Berlin, unde primi pe marele ambasador rus din Londra, Șuvalov, căruia i-a spus, că tema de război este neobiectivă, fiindcă nu este cauză să se supere pentru Franța și că e hotărât să scutască, cu ori ce preț, pacea. Șuvalov a încunos-

ciinat pe Bismarck despre acesta și Bismarck vedu, că a pierdut partea.

Numai după trecerea pericoului a urmat visita Țarului și a lui Gorciacov la Berlin. Urmările acestui lucru au fost foarte regretabile. Acesta a fost primul mare fiasco al cancelarului imperial în politica esternă.

„Ura contra Rusiei“.

Foia germană inspirată de Bismarck, „Hamburger Nachrichten”, a publicat zilele trecute, sub titlul de mai sus, un articol foarte caracteristic, din care estreamem următoarele:

După ce foia germană dice, că se poate susține, că pe socotela nici unui stat nu se răspândesc atâtea neadevăruri, ca pe socotela Rusiei, din partea presei germane, austriace și engleze, continuă astfel:

Cu cât mai de necredut și mai contrare faptelor sunt aceste invinuri, atât cu mai mare zel sunt ele colportate și cu atât mai vartos se impune întrebarea: De unde această mânia, de unde această ură? Răspunsul e ușor de aflat, dar nu se cuprinde într'un cuvânt, căci ura în contra Rusiei este multiplă. Pe partea engleză și austriacă sunt coliziuni grave de interese; între aceste două state și între Rusia este o neîntreruptă luptă latentă, sau fățișă, mai cu seamă în presă. În linia a doua vine ura elementelor democratice din toată Europa în contra Rusiei, din cauză, că aceasta e privită, ca un boulevard în contra tendințelor acestor elemente. În al treilea punct vine aproape întreaga populație israelită din lume, care, din motive în parte de înțeles, e antirusă și nu credem, că greșim, când vedem în acesta un izvor principal al urei în contra Rusiei, ce și află expresie în presă; în fine mai vin și durerile baltice ale partidei lui „Kreuzzeitung”...

„Nu e lucru tocmai fără pericol de a stărni idei false asupra rolului, care e ohiămat al-juca Rusia în desvoltarea politică a viitorului, prin diminuarea capacității sale de prestare. Rusia cuprinde a șesă parte din suprafața pământului, lucrările ei culturale în Asia au avut succese nemărginite, armata ei e cea mai mare din lume și în ceea ce privește situația financiară, încă până acum nimeni nu a pierdut bani cu Rusia, ceea ce nu se poate dice despre toate celelalte state. Stările interne din Rusia nu ne pot interesa, și chiar nici de aceea nu poate să ne pese, decât Rusia își va realiza planul ei în marea neagră. Suntem convinși, că Rusia, după ce va fi devenit stăpână pe porța casei, va lua cheia și se va îndrepta exclusiv spre Asia.

„Acesta poate să inspire îngrijiri Angliei, pe noi Germanii însă ne lasă reci, după convenția avem să acoperim în contra atacurilor, teritorul Austro-Ungariei. Cine nu se încrede în hărțile de valoare ale Rusiei, să nu-și procure nici una, decât mai are încă, să le vândă, și decât nu se poate ajunge cu Rusia la o înțelegere politică-comercială sub condițiuni favorabile, să o lase neîncheiată; asta nu ne va cauza pagube. Dar a stărni ostilitate politică și națională cu Rusia de dragul Austriacilor, Englezilor și a democrației de bursă, ținem de ne folositor, și sub împrejurări ne poate cauza mari pagube. Un lucru stă neresturnabil: Germania în cazul unui război cu Rusia n'are să câștige nimic, dar are să-și pună în risc foarte mult. De ce să lucrăm pentru acesta? Ce interese am servit prin acesta? De sigur oă nu ale imperiului german și ale popoului german.”

Serbările din Wittenberg.

În 31 Octomvre s'au început în orașul Wittenberg festivitățile în onoarea

lui Luther, care, după cum se știe, în orașul acesta a publicat cele 99 de punote în contra bunei papale.

La aceste festivități au luat parte împăratul Germaniei, împărătesa și cei trei fii mai mari ai ei, precum și alți principii.

Dimineața la 7 ore, de pe toate turnurile bisericilor din Wittenberg, s'a suflat în trâmbițe cântecul lui Luther. Împăratul cu suita sa a sosit pe la 11 ore, îndreptându-se spre casa orașului, unde-l aștepta magistratul și reprezentanța orașului.

Împăratul luă după aceea parte la serviciul divin oficiat în capela castelului. După aceea defilă cortegiul istoric, care reprezenta tablouri ale reformăției în 20 grupe.

La prânzul festiv, ce s'a ținut în casa lui Luther, împăratul ținut o alocațiune, în care duse între altele:

Privind cu recunoștință la Dumneșeu, care ni-a pregătit srbătorea de astăzi, ridică paharul, pe care l'a dăruit orașul Wittenberg reformatorului Luther din incidentul cununiei acestuia în anul 1525. Ideea ridicării unui monument al reformăției a aflat răsunet în inimile strămoșilor mei. Moșul meu dispuse pregătirea mijloacelor, și tatăl luă în mână proiectul acesta. Noi mărturisim astăzi înaintea lui Dumneșeu de nou credința noastră și nu uităm, că credința aceasta și astăzi ne lăgău în întreaga creștinătate... Noi evangheliștii nu amenințăm pe nimeni din cauza credinței lor, dar vom ține până la moarte la mărturisirea evangheliului.

Împăratul beu apoi din același pahar în sănătatea principilor evangheliștii ai Germaniei și a guvernelor orașelor germane libere.

Între oșpeții prezenți la aceste srbători a fost și episcopul săsesc Teutsch din Sibiu.

În onoarea acestei zile, din ordinul împăratului, s'au bătut monede comemorative de bronz.

Învățământul comercial și tehnic în România.

Ministrul domeniilor, în ultimul consiliu de miniștri, a supus discuțiunii proiectele sale privitoare la reorganizarea învățământului comercial și tehnic. Aceste proiecte, după ce au fost discutate în principiu, au fost admise. Ele vor fi prezentate corporilor legiuitorie în viitoarea sesiune.

Noul proiect prevede înființarea a două școli de meserii, una în București și alta în Iași. Fiecare școală nu va pute admite mai mult de două sute cincizeci elevi interni. Cursurile școlare au fost fixate la 6 ani. În cei dintâi patru ani se vor preda cursuri teoretice și practice, și în cei doi din urmă elevii vor fi întrebuințați în atelierile școlii, ca maeștrii dirigenți.

În aceste școli se vor învăța opt meserii. Într'ună privesc serviciul militar, absolvenții școlii vor fi datori a face un stagiu de un an.

În privința maeștrilor nu s'a pus nici o esolusivitate; ei pot fi recrutați chiar dintre străini.

Învățământul comercial, după noul proiect, păstrează școlile actuale, ca și cele inferioare. Cursurile vor fi de trei ani, și în școle se pot admite numai absolvenții școlilor primare.

Pe lângă școlile existente se mai înființează în București și în Iași câte o școală superioară de comerț, în care vor intra absolvenții școlilor inferioare și absolvenții învățământului secundar.

În școlile superioare se vor preda și limbile: franceză, germană, italiană și engleză. Cursurile vor fi de trei ani.

Absolvenții acestor școli vor obține diplome de capacitate.

După cum se vede, după noul proiect al ministrului domeniilor, școlile de meserii și de comerț vor fi reor-

ganizate cu totul. Pe de altă parte programul studiilor, ce se vor preda în aceste școli, va fi pus în conformitate cu programele școlilor similare străine.

Pentru recrutarea personalului didactic, se vor cere unele condițiuni de admisibilitate, care să potă garanta, că noii maeștrii au aptitudinile cerute pentru a da învățământului direcțiunea, ce se cuvine.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta)

Budapesta, 4 Noemvre. În comisiunea financiară observă ministrul de finanțe, că la converșiunea valutei se realizează două principii. Densul dorește, ca institutiile de bani din țară să fiă prezentate la îndeplinirea operațiunii la această operațiune deja primul pas a dat astfel de rezultate, că cel puțin aproximativ cantitatea de aur necesară e suficientă. Raportul casei statului pe cuartalul al treilea arată: venitele totale 113,709,941; cheltuelile totale: 109,904,054. Venitele cu 8.623,640, cheltuelile cu 9,033,038 mai mari ca din același cuartal din anul trecut. Bilanțul cuartalului al treilea prin urmare este cu 408,397 mai nefavorabil ca cuartalul al treilea din anul trecut.

Budapesta, 4 Noemvre. Erī au fost 20 îmbolnăviri de coleră, 11 decese.

Budapesta, 4 Noemvre. Secțiunea de fabrici a reuniunii industriale din țară a hotărât față de agitațiunea Cehilor în contra importului făinei ungare, ca să adreseze o petițiune ministrului de comerț, pentru ca acesta în afacerea aceasta să pornască o agitațiune.

Podayk, 4 Noemvre. Baronul Bela Aczel a fost ales din nou deputat.

Viena, 4 Noemvre. În restaurantul Töki s'a întâmplat adinnopte o ciocnire între studenții sârbi și croați. Un student a fost arestat.

Bruksella, 4 Noemvre. Regele Leopold pe când trecea cu echi-pagiul pe piața regală a fost primit de către socialiști cu strigăte ofensătoare. Socialistul Valler strigă „Jos regele!” Densul a fost arestat.

DIVERSE.

O profetie miraculoasă. Într'un oraș german, aproape de Sprea, există un lac despre care lumea povestește de multă vreme următoarele: În locul lacului era odată un oraș mare, și în apropierea lui două alte comune înfloritoare. De odată însă aceste comune s'au oufundat în pământ, și în locul lor a rămas apă. Pe vremea aceea era coleră teribilă în ținuturile acelea. S'a întâmplat însă, că în zilele acestea lacul a scăzut foarte mult. În mijlocul lui s'a observat o piatră cu următoarea inscripție: „Cine m'a vădit a plâns; cine mă va vedea o să plângă teribil”. Prefața aceasta fusese săpată de nise o veni din orașul unde se află acum lacul și dată dela anul 1792. Toți oamenii din acea localitate muriseră de coleră, și în urma unui cutremur de pământ orașul se surpase, și în locul lui a rămas apă. Preotul, care făcuse inscripția vorbise apropo de coleră și etă, că după 100 de ani se potrivește aceleași vorbe, adică și acum bantue colera în aceleași ținuturi. De aceea are drept inscripția de pe piatră: „Cine a vădit, a plâns; cine mă va vedea o să plângă teribil”.

Lucrul principal. „Nu înțeleg ce a fi frumos la acest om? — „Ei, nu e frumos din partea lui, că voese să mă ia de soție?”

Proprietar Dr. Aurel Mureșanu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursulu pietei Braşov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Braşov, including Banconote româneşti, Argint românesc, and others.

Table with exchange rates for gold and silver, including Reata de argint austriacă, Reata de aur austriacă, and Losuri din 1860.

Nr. 13422/1892. 960,3-2

PUBLICAŢIUNE

Lucrările și furnisările pentru esecutarea unei noue conduceri de apă în oraşul reg. liberă BRAŞOVÎ în Ungaria (Transilvania) se vor preda pe cale scripturistică de oferte Joi în 22 Decembrie a. c. la subscripala magistratului, sub următoarele condiții:

- 1) asupra contragerii și concentrării apei în 2 teritóre de izvóre;
2) asupra clădirii unui canal conducător și a două rezervoare din beton;
3) asupra introducerii rețelei sulinarelor de feră și furnisării întregului material necesar spre acest scop.

Grupele lucrărilor de sub 1-3 incl. reprezintă aproximativ următoarele spese:

- a) Pentru contragera și concentrarea apei 28,000 fl.
b) Pentru lucrările de beton 100,000 fl.
c) Pentru introducerea și furnisarea sulinarelor de feră 244 000 fl.
Laolaltă 372,000 fl.

Se admit și se primesc oferte pentru luarea în primire a lucrărilor și furnisărilor materialului a tuturor celor 3 grupe susamintite, sêu numai în parte, stându însă reprezentanței comunale oraşenesci în libera voia, ca fără

considerațiune de mărimea prețului pretinsu, sêși alêgă sêu sê respingă tôte ofertele.

Se invită deci reflectanții, de ași așterne la primarul oraşului Braşov, cel mult până Joi în 22 Decembrie la prânțu 12 ore (timpul mediu euro pénd) ofertele scripturistice, sigilate, pro vêdute cu timbrul necesar și cu unu vadiu de cel puțin 5% din suma de clăditu pretinsă.

Oferentulu are sê dechiare prin ofertă, cumă i sunt cunoscute și că se supune necondiționat operatelor prevêdute cu clausula de autentificare, și anume planurilor de clăditu, preliminarilor, condițiilor de oferte și acelor contractuale, mai departe condițiilor speciale a) pentru contragera și concentrarea apei, b) pentru clădira unui canal conducător și a rezervorelor din beton și c) pentru introducerea și furnisarea sulinarelor de feră; în fine tarifului oraşenesc de prețuri pentru lucrările de clăditu ale profesiștilor.

În ofertă este de a se sminti în cifre și litere prețulu singuraticelor lucrări și materialii indicate în preliminaru, precum și suma principală rezultând din aceste, în fine numele și locuința oferentului. Ofertulu are sê fiă scrisu de oferent însuși. Oferentulu este legat de singuraticile prețuri satorite de densus și nu se admite rezervarea dreptului din parte i față de prețurile materialelor și față de mărimea plăților lucrărilor.

Se obligă mai departe oferentulu de a aminti locurile, dela carl are de ași procura materialele, ce au de a se folosi pentru conducerea apei, precum sulinare, hydrante, ventile, cementu etc.

Oferentulu are sê fiă însuși specia-

listă, în casu contrar are de ași aminti în ofertă persôna specialistă menită pentru esecutarea lucrărilor, și anume persôna specialistă, care a esecutat deja până acum astfelu de lucrări în modu mulțămitor. Asupra esecutării astorfeld de lucrări nu de a se așterne documente. Elaboratele de clăditu și condițiunile se pot examina din partea interesatilor, cărora li-se recomandă mai întâiu o orientare asupra referințelor la fața locului, la oficiulu oraşenesc de clădire până în ziua pertractării de oferte, și anume în decursulu ôrelor oficiose. La cererea adresată către oficiulu oraşenesc de clădire pe cale verbală sêu scripturistică se pot estrada condițiunile, precum și formularele de oferte fără vreorebonificare, pe când copiile planurilor: pe lângă solvirea unei taxe de 10 fl. Informațiunile recerute se dau din partea magistratului cu tôte promptitudinea.

Braşov, 22 Octomvre 1892.

Magistratulu oraşenesc.

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpêra în librăria Nicolae Ciurcu, și în tutungeria I. Gross.

Mersulu trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, Teius-Aradu-B.-Pesta, Copşa-mică-Sibiu) and rows for stations and train times.

Nota: Numerii încuadrați cu linii grôse însemnăză ôrele de nôpte.